

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA
NYHEDSBREV NR. 54, DECEMBER 2019
ISSN: 1904-1233

REDAKTØRENS SPALTE

Kære læsere! Velkommen til december måneds nyhedsbrev. December er som altid en hektisk måned, med jule- og nytårsforberedelser, men i en pause kan man læse om Herold Vereins 150-års jubilæum og så er der en ny heraldisk disputats på vej. Nyhedsbrevet ønsker Steen Clemmensen held og lykke ved det kommende forsvar. Vi minder om Antti Matikkalas Legat hvor man endnu kan nå at give et bidrag og komme med i den mindeadresse fra SHS der overrækkes Anttis familie. Og så har Leif Tengström forsvaret det finske rigsvåbens udformning. Redaktøren siger læserne tak for alle bidrag og det forgangne år med de bedste ønsker for det nye – med masser af heraldiske nyheder! Bidrag sendes til ct.von.christierson@webspeed.dk .

Carl-Thomas von Christierson

INDHOLD

- S. 1: REDAKTØRENS SPALTE
- S. 2: NYE MEDLEMMER, AN'TTI MATIKKALAS LEGAT
- S. 3: DANSK HERALDISK SELSKAB
- S. 4: NORSK HERALDISK FORENING
- S. 5: SOCIETAS HERALDICA LUNDENSIS
- S. 6: HERALDISK UTFLYKT
- S. 7: SVENSKA HERALDISKA FÖRENINGEN
- S. 10: EX LIBRIS TRÄGEN
- S. 11: HERALDICA VARIA
- S. 12: INSTITUTE OF DIRECTORS
- S. 13: FÖRENINGEN HEROLD I BERLIN 150 ÅR
- S. 17: FINLANDS STATSVAPENS UFORMNING HAR RÄDDATS
- S. 19: BOLOGNA, VÅRD EN HERALDISK RESA
- S. 26: NY HERALDISK DISPUTATS
- S. 28: VÅBEN DUC DE LA VRILLIÈRE

NYE MEDLEMMER SEPTEMBER-NOVEMBER 2019

Heidi Hedberg, Ballerup, Danmark
Kevin Seidenfaden Radmer, København, Danmark
Frederik Treschow, Kristianstad, Sverige
Per Vinding, Lillehammer, Norge

Alle ønskes varmt velkommen i SHS.

ANTTI MATIKKALAS LEGAT

For at hædre afdøde ordenshistoriker og bestyrelsesmedlem i SHS Antti Matikkalas minde, står Societas Heraldica Scandinavica og Académie Internationale d'Héraldique (AIH) bag et initiativ til oprettelsen af "Antti Matikkalas Legat". Tanken er at indsamle en grundkapital hvorfra stipendier til unge heraldikere kan udbetales som støtte til deltagelse i internationale heraldiske kongresser og kollokvier.

Bestyrelsen for SHS har på sit seneste møde besluttet at bidrage til legatet med 10.000 DKK, og øvrige heraldiske foreninger i Norden forventes også at bidrage. Bestyrelsen opfordrer enstemmigt alle, der vil støtte initiativet, til at indbetale et beløb til SHS konto i de respektive lande. Mærk betalingen "Antti Matikkalas Legat" og anfør bidragsgiverens navn. Alle der bidrager senest den 31. december 2019 vil – med mindre man anfører at man ønsker at være anonym – blive indført i den mindeadresse som vil blive overrakt Anttis familie. Bidrag modtages selvfølgelig også efter denne dato. SHS, AIH og formentlig også de finske heraldiske foreninger vil nedsætte en komite der beslutter om tildeling af stipendier.

Danmark

Giro: kortartsnummer 01, konto 6112374. Danske Bank, giro 611-2374.
Danske Bank, reg.nr. 1551, konto 6112374.

Finland

Danske Bank, giro 800014-70842890

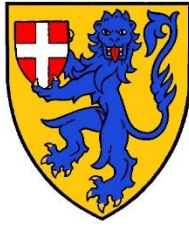
Norge

DNB giro 78 740 598 391

Sverige

Plusgirot 89 62 96-1

DANSK HERALDISK SELSKAB
SOCIETAS HERALDICA DANICA
DANSK AFDELING AF SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA
PROTEKTOR: HANS KONGELIGE HØJHED PRINS JOACHIM

AKTIVITETER FORÅR 2020

Foredrag:

Sted: Alle foredrag foregår i Rosenborgs foredragssal, Øster Voldgade 4B - over gården. Indgang via porten Øster Voldgade 4B. Præcist fremmøde, porten låses kl. 19:20.

Pris: 50 kr. pr. foredrag, der betales kontant. Lige penge bedes medbragt. Alternativt kan der betales 150 kr. for fem foredrag (oktober-marts) ved indbetaling til selskabets konto (Danske Bank 1551-3719354025). Dette tilbud gælder kun for medlemmer af SHS.

Tirsdag 28. januar 2020 kl. 19.30

Adjungerad universitetslektor, jur.dr. Martin Sunnqvist:

***Hur grevarna tog hertigkronan och friherrarna grevekronen.
Utvecklingen av de svenska rangkronorna.***

Tirsdag 25. februar 2020 kl. 19.30

Cand.scient. Steen Clemmensen:

Symbolkredse - fiktive våbener til inspiration

Tirsdag 31. marts 2020 kl. 19.30

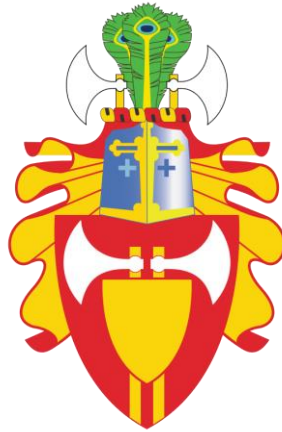
Elizabeth Roads, Snawdoun Herald, Secretary to the Order of the Thistle:

Scotland – is it really heraldry?

Lørdag 18. april

Heraldisk udflugt, se s. 5.

Generalforsamling afholdes torsdag den 14. maj 2020 og efterfølges af jubilæumsmiddag. Mere i et kommende nyhedsbrev.

NORSK HERALDISK FORENING

Program våren 2020

Mandag 27. januar kl. 17:00 Besøk i (det nye) Kartsenteret, Nasjonalbiblioteket, Solli plass, ved Benedicte Gamborg Briså. NB! Påmelding. (se NHFs hjemmeside)

Torsdag 27. feb. kl. 19:00 Stiftelsesmiddag. Møte med etterfølgende middag på restaurant Det gamle rådhus. Tema for møtet: «Hvor går veien videre for Norsk Heraldisk Forening?»

Lørdag 21 mars, Årsmøtekonferansen 2020

12:00 – 12:30 Årsmøte

12:30 – 13:15 «Hvordan ta seg et slektsvåpen – praktisk info» ved Geir Nordhus

13:15 – 14:15 Lunsj (medbrakt eller på et nærliggende spisested)

14:15 – 16:00 Workshop med tema («Alternativer Tegning av – og tips for slektsvåpen», «Registrering av heraldiske kulturminner», "Våpen og gravering - bruk av heraldiske våpen sett fra en gullsmeds synspunkt" ved Ane Haugen)

Torsdag 23. april kl. 19:00, «Vapenregistrering i Norden» ved Henric Åsklund, ordförande i Svenska Heraldiska Föreningen.

Mandag 11. mai kl. 19:00 Heraldisk verksted

Onsdag 10. juni kl 19:00 Den internasjonale heraldikkdagen, Heraldisk - byvandring ved Geir Nordhus.

Se foreningens hjemmeside heraldikk.no for nærmere informasjon. Informasjon vil også finnes på foreningens sider på Facebook.

SOCIETAS HERALDICA LUNDENSIS
Program hösttermin 2019 – vårtermin 2020

Heraldisk lunch första fredag i varje månad på Gamla franska, Saluhallen, Mårtenstorget 1, Lund, kl. 11.30.

Seminarierna nedan hålls på Juridicum, Lilla Gråbrödersgatan 4–6, Lund.

Måndag den 9 december 2019 kl. 18.30: julbord / XLII: Ronny Andersen: Fake news og honnête ambitioner i Griffenfelds våbenføring. Obs! begränsat antal platser. Se SHL:s Facebook-sida eller kontakta claus@heraldik.se

Onsdag den 15 januari 2020 kl. 18.15 / XLIII: Martin Sunnqvist: Utvecklingen av de svenska rangkronorna. Hur grevarna tog hertigkronan och friherrarna grevekronan

Onsdag den 12 februari 2020 kl. 18.15 / XLIV: Carl-Thomas von Christierson: Heraldik i Bologna

Onsdag den 25 mars 2020 kl. 18.15 / XLV: Martin Sunnqvist: Framtagandet av Malmö stads vapenflagga, och annan heraldisk konst i Malmö stadsarkiv

Lördag den 18 april 2020: Utflykt till Krapperup. Se s. 5.

Onsdag den 10 juni 2020 kl. 18.15 / XLVIII: International Heraldry Day, ämne ännu ej fastställt

HERALDISK UTFLYKT

Lördagen den 18 april 2020

**Ett samarrangemang mellan
Societas Heraldica Scandinavica, Svenska Heraldiska Föreningen,
Dansk Heraldisk Selskab och Societas Heraldica Lundensis.**

Friherre Per Gyllenstierna, styrelseledamot i Gyllenstiernska Krapperupstiftelsen, guidar oss och vi får besöka arkivet med förevisning av heraldiskt intressanta arkivalier.

Slotts- och domkyrkoarkitekt Mats Edström håller ett föredrag om heraldik och byggnadstradition. Han kommer att tala om Krapperups spektakulära stjärnor och andra exempel på heraldisk utsmyckning av skånska slott och borgar.

Närmare information med ett mer detaljerat program kommer att publiceras på bl.a. www.heraldik.org, i Nyhetsbrevet och på SHS:s Facebook-sida samt kan efterfrågas via sekretariat@heraldik.org.

**SVENSKA
HERALDISKA
FÖRENINGEN**

SVENSKA HERALDISKA FÖRENINGEN

RIDDARHUSETS VAPENSKÖLDAR I NYTT LJUS

Så var titeln på det symposium som Svenska Heraldiska Föreningen genomförde i samarbete med Sveriges Riddarhus den 10 november 2019 på bakgrund av det nya trebandsverket *Riddarhusets vapensköldar*. Ett 80-tal deltagare infann sig i Riddarhussalen, där först riddarhusamanuensen Oscar Langenskiöld och därefter SHF ordförande Henric Åsklund hälsade deltagarna välkomna och presenterade symposiets innehåll. Oscar Langenskiöld gav en överblick över bokverkets tillkomst på bakgrund av ett beslut på adelsmötet år 2013. Året efter tillsattes en styrgrupp och senare tillkom redaktören Johan Rosell, den grafiska formgivaren Dick Norberg och fotograf Gabriel Hildebrand. I Riddarhusets källare upprättades en fotografisk ateljé och varje vapenplåt mättes upp och registrerades.

Oscar Langenskiöld inleder

Efter denna inledning talade professor i historia Jan Samuelsson om ”Det svenska frälsets förvandling från medeltidens slut till Riddarhusets grundande”. Centralt är 1500-talet och utvecklingen från ett frälse med rusttjänst till en adel definierad av börd, arv och nyadlande. Även begreppet dygd introducerades i detta sammanhang. Samuelsson presenterade några överraskande siffror, i det att frälset år 1560 var på 494 manliga personer varav 77 i Svealand, 193 i Götaland och inte mindre än 224 i Finland. Av den så kallade knapadeln gjorde 403 personer rusttjänst med endast en häst under åren 1562/63. Det jämförelsevis stora antalet frälsepersoner i Finland berodde på att det var gränsområde med ständiga påhållningar av fienden österifrån.

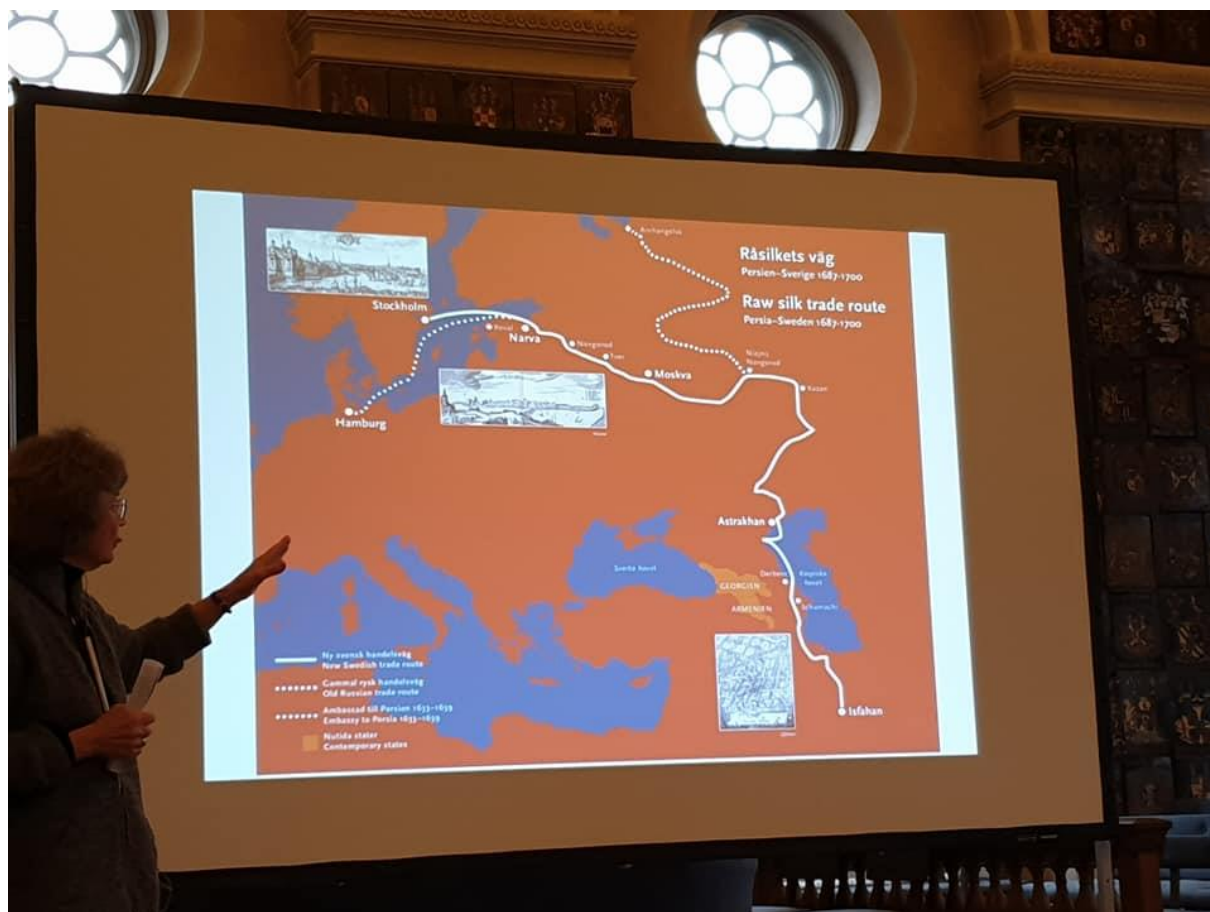
Härefter talade Magnus Bäckmark om ”Jakten på allt från symbolik till målars identiteter – hur det gick till att skriva *Riddarhusets vapensköldar* följt av Martin Sunnqvists anförande ”Utvecklingen av de svenska adliga rangkronorna”. Frågor och kommentarer var många, ett tydligt tecken på hur väl bokverket mottagits och lästs.

Kungl. Vapenmålaren Leif Ericsson

Efter lunchpaus som avnjöts i lantmarskalksrummen fortsatte Kungl. Vapenmålaren Leif Ericsson med ”Vapenmålarnas tekniker” och framvisade en serafimersköld under arbete. Före detta intendenten vid Livrustkammaren Ann Grönhammars bidrag till bokverket var det exotiska, och hon talade därför om ”Exotica i svensk heraldik – spår av morer, tatarer, goter och turkar” där hon med exempel från

sköldarna visade på detta, egentligen för svensk heraldik främmande, innehåll och hur utbrett det faktiskt är med tanke på den svenska stormakten och krigarfärder långt från hemlandet.

Ann Grönhammar visar varifrån heraldiska bilder kommit

Följde fika och sedan "Öppet samtal mellan Magnus Bäckmark och Oscar Langenskiöld om enskilda vapensköldar, med allmän frågestund". De två herrarna hade valt ut vapen med kuriöst, ovanligt, speciellt eller märkvärdigt innehåll och samtalade och kommenterade och drog in publiken i dialogen. Denna nyskapelse visade sig lyckad då den just gav publiken tillfälle att delta, kommentera ställa frågor och följa associationer i ett något mindre formellt sammanhang.

Som deltagare kunde man åter igen konstatera ett välplanerat och väl genomfört symposium av hög klass, med nya vinklar och välgörande hög ambitionsnivå, fullföljt till alla delar. Man känner sig något bortskämd av att få ta del av experters, konstnärers och andra specialisters kunnande och av att man i en så rik och historisk miljö som Sveriges Riddarhus får tillfälle att diskutera så många olika aspekter av svensk heraldik. Man går inte förgäves till dessa symposier och flera önskas, välkomnas och rekommenderas varmt.

Carl-Thomas von Christerson

EX LIBRIS TRÄGEN

Utgivningen av *Nordiske Heraldiske Exlibris* har väckt förnyat intresse för denna konstform, och i den anledningen publicerar Nyhetsbrevet denna gång det Ex Libris som Kim Dohm-Hansen har skapat åt Martin och Lars Trägen förra året. Ex Libriset föreställer de två helgonen Sankt Martin av Tours och Sankt Lars som gemensamt färdas längs en väg med solen i bakgrunden i vilken Ex Libris-innehavarnas vapen syns. Vapnet förs av makarna Martin och Lars Trägen i Lund. Vågskurorna spelar an på släkternas båtsmän, sjömän och fiskare. Vapnet är registrerat i Svenskt Vapenregister med nummer SV-68 och i Skandinavisk Vapenrulla med nummer SVR 764/2017. Vapnets blasonering är följande:

Sköld: Medelst vågskuror kvadrerad i blått och silver.

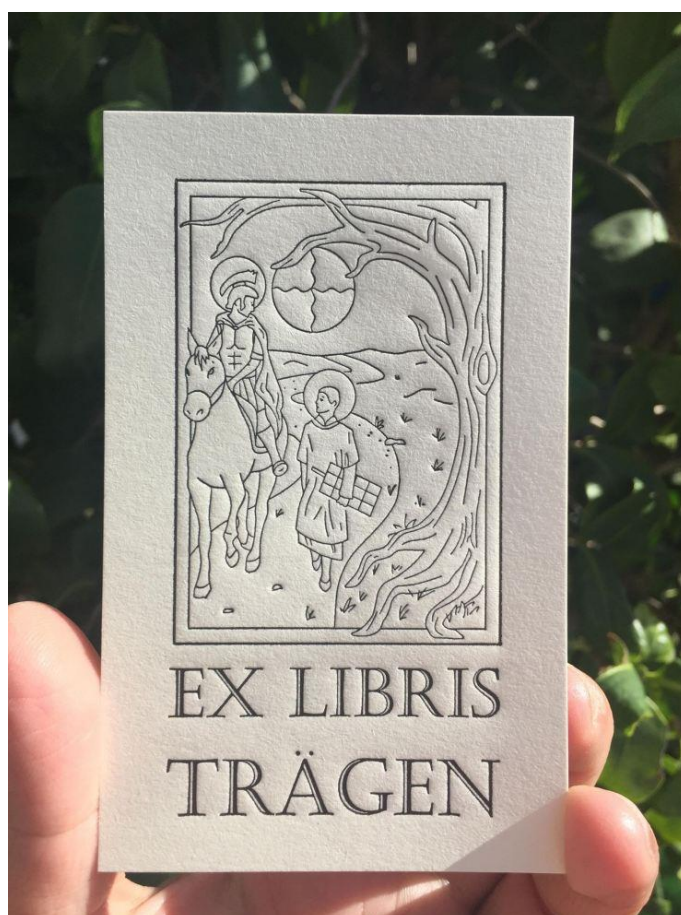
Hjälmprydnad: Tre strutsplymer, den mellersta av silver och de yttre blå.

Hjälmtäcke: Blått fodrat med silver.

Valspråk: Pertinax vincit (Trägen vinner).

Trycket är utfört av Quadratum Letterpress i Portugal. Det färdiga Ex Libriset mäter 65 x 105 mm och pappret är elfenbensvitt 130 g.

Har du ett Ex Libris du skulle vilja få publicerat så skicka det till redaktören med tillhörande uppgifter.

Det går att beställa *Nordiske Heraldiske Exlibris* (Dkr. 80,- plus porto) på SHS hemsida <https://heraldik.org/forsaljningslista/> eller via order@heraldik.org

HERALDICA VARIA

Nyhetsbrevet gratulerar ledamot i SHS styrelse John Strömberg, som i anledningen av Finlands Självständighetsdag den 6. december har tilldelats Riddartecknet av Finlands Vita Ros' orden.

Styrelsemedlem i Societas Heraldica Scandinavica Claus Berntsen blev den 16 oktober pappa åt Harriet, som är vapenförande från födseln med detta kvadrerade vapen, naturligtvis framtaget av den nyblivna pappan. Fält 1 och 4 Berntsen med björnhuvudet som talande element. I fält 2 och 3 Persson, en nyckel med tvärså på skaftet, talande (Petrus – Per). Nyckeln kommer från Järrestads häradsvapen, medan järnhattarna pekar på Ingelstads häradsvapen. Harriets mamma Cecilia Perssons släkt har sina rötter i de två häraderna. Nyhetsbrevet gratulerar familjen, där samtliga medlemmar för eget vapen, ett föredömligt exempel till efterföljande.

ÅRSMÖTE I GÖTEBORG

Svenska Heraldiska Föreningen håller årsmöte på Göteborgs stadsmuseum lördagen den 28 mars 2020 kl. 13.00.

SVENSKA FÖRSVARSMAKTEN SÖKER HERALDISK KONSTNÄR

Den grafiska avdelningen vid Försvarsmakten ska få förstärkning av en heraldisk konstnär med uppgift att vårda myndighetens heraldik och emblem. Tjänsten är på heltid och tillsvidare. Sökande ska bland annat ha dokumenterade erfarenheter av digital originalproduktion av heraldiska vapen och emblem. Ansökan senast den 1 januari! Läs mer på <https://jobb.forsvarsmakten.se/sv/lediga-tjanster/20915/heraldisk-konstnar> .

DIGITALISERET LITTERATUR

Danske slægtsforskere i foreningen DIS-Danmark opretholder et bibliotek, hvor de også ved frivilliges hjælp scanner bøger, der er væsentlige for slægtsforskning. Slægtsforskernes Bibliotek har også scannet værket *Vaabenførende Slægter i Danmark* bd. I-III, som kan nås via dette link:

<https://bibliotek.dis-danmark.dk/cgi-bin/koha/opac-search.pl?advsearch=1&idx=ti&q=vaabenf%C3%B8rende&idx=kw&do=S%C3%B8g&limit=mc-itpe%2Cphr%3AEBG&sort%20by=title%20az&limit=>

Der er andre værker, der kan være interessante for heraldikere, så brug lidt tid på at se, hvad der ellers findes scannet på hjemmesiden.

INSTITUTE OF DIRECTORS

Når man roder i familien gamle papirer kan der pludselig dukke noget op der ikke tidligere påkaldte sig interesse. Således fandt jeg et nydeligt dokument fra 1960 på engelsk med en udnævnelse og et våben. Våbenet tilhører Institute of Directors i London. Og hvem er så det?

Det er en engelsk interesseorganisation for administrerende direktører, virksomhedsledere og entreprenører grundlagt 1903 og som i 1906 fik et kongeligt charter. Formålet er: “to support, represent and set standards for business leaders nationwide.” ... “You will find us in the heart of all major cities and we continue to represent your point of view as a business leader both locally and nationally. Our objective is to ensure your views are taken into account when the government is reviewing policy, legislation or seeking the opinions of the wider business community.” Institute of Directors holder til i en statelig historisk bygning på Pall Mall nr. 116 i London.

Instituttets våben er fra 1952 med følgende blasonering:

Arms: Argent, on a pale ermine between a castle of three towers and an argosy in full sail sable, a cross and in the first quarter a sword erect Or; on a chief gules a compass card gold.

Crest: Issuant from a circlet Or with eight thrift flowers leaved proper on the rim, a pair of scales gules, behind the pivot a compass card as in the Arms.

Supporters: On the dexter side a lion Or gorged with a collar gules charged with [three] bezants, and on the sinister side a dragon gold, winged argent, the underside of the wing charged with a cross gules.

Motto: Integrity and enterprise.

Carl-Thomas von Christerson

FÖRENINGEN HEROLD I BERLIN 150 ÅR

Den tyska heraldik- och släktforskningsföreningen Herold fyller 150 år i år. Det gör att den är världens äldsta ännu verksamma heraldiska förening.

Att det dessförinnan fanns föreningar som inte längre är verksamma är en annan sak. I Danmark stiftades Det Kongelige Danske Genealogiske og Heraldiske Selskab år 1777, men det gick år 1810 upp i vad som nu heter Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie. Nämnas kan också New England Historic Genealogical Society, som grundades år 1845 och vars Committee on Heraldry inrättades år 1864.

Verein Herold – egentligen ”Herold, Verein für Heraldik, Genealogie und verwandte Wissenschaften zu Berlin” grundades alltså år 1869. Den har alltid haft sitt säte i Berlin och ett visst fokus i verksamheten på berlin-brandenburgsk och preussisk historia, men ändå också med ett stort engagemang för heraldik och genealogi i övriga delar av Tyskland. Föreningens tidskrift grundades år 1873 och föreningens vapenrulla år 1922.

50-årsjubileet firades under två dagar, 2–3 november 2019, i Berlin. Den 2 november 2019 ägnades åt aktiviteter främst riktade mot allmänheten och presumtiva medlemmar. Då hölls korta föredrag och rådgivning inom heraldik, genealogi och sfragistik i lokaler på Domäne Dahlem, Berlins friluftsmuseum. Alldeles i närheten finns Herolds lokaler invid det preussiska Geheimes Staatsarchiv. Herold har stora samlingar heraldisk och genealogisk litteratur, och bibliotekskatalogen finns på föreningens hemsida. Avslutningsvis hölls en guidad visning av några vapenförsedda epitafier i Dahlems S:t Anna-kyrka.

Dr. Ludwig Biewer överlämnar Bardeleben-medaljen till Prof. Dr. Eckart Henning.

Den 3 november 2019 hölls själva 150-årshögtidligheten i form av en musikinramad festlighet i Humboldt-universitetets senatssal. Inledningsvis fördes gratulationer fram från andra heraldiska föreningar, bl.a. från Académie Internationale d'Héraldique och de skandinaviska heraldikerna genom undertecknad. Eckart Henning höll ett föredrag om Maximilian Gritzner, en av Herolds grundare och tidigt engagerad i att utveckla den heraldiska terminologin. Eckart Henning förärades sedan Herolds förnämsta utmärkelse Bardeleben-medaljen, och även hedersmedlemmar och korresponderande medlemmar utnämndes.

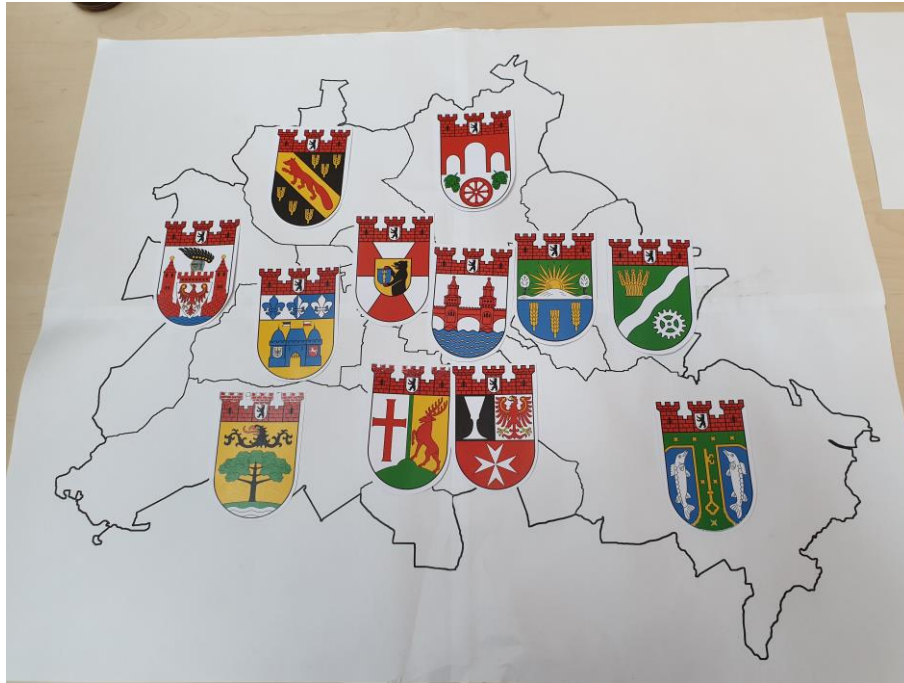
Slutligen delades en festskrift ut, en imponerande 768-sidig bok med 24 artiklar om allt från sigill, titulatur och symboler till olika vapens historia och DNA-släktforskning. Eckart Hennings föredrag finns också med. I samband med utdelandet av festskriften serverades också snittar och förfriskningar.

Redan nästa år firar en annan heraldisk förening i det tyskspråkiga området 150 år. Det är Verein Adler i Wien som med ledorden ”Det förflutnas framtid” (Zukunft der Vergangenheit) firar sitt jubileum den 14–15 maj 2020.

Martin Sunnqvist

Dr. Peter Bahl visar ett exempel ur den svenska delen av Herolds samlingar.

Heraldiskt quiz över Berlins stadsdelsvapen.

Kortregistret som ligger till grund för den systematiska heraldiska terminologin.

FINLANDS VAPENS UFORMNING HAR RÄDDATS

Justitiekanslern i Finland har avgjort ett viktigt ärende beträffande Finlands statsvapen och dess utformning (OKV/1714/1/2018). Det gjorde justitiekanslern till förmån för den heraldiska kompetensen, mot Finlands justitieministerium.

”Justitiekanslern övervakar lagligheten i regeringens och ministeriernas samt republikens presidents ämbetsåtgärder”
(JK:s hemsida)

När Finlands justitieministerium, som är *”högsta valmyndighet i statsrådet. I denna egenskap producerar ministeriet bland annat valmaterial såsom valanvisningar och förhandsröstningsaffischer”* (JK:s beslut) till presidentvalet vårvintern 2018 beställde ett förment statsvapen med följande utseende:

Medan statsvapnets blasonering enligt lag (lagen om Finlands vapen (381/1978) är följande:

I rött fält ett krönt lejon som trampar på en sabel och vars högra ram ersatts med en harnesklädd arm svingande ett svärd; lejonet, dess krona och bevärning, armharneskets ledplåt och vapnens fästen av guld, vapnens klingor och harnesket av silver; fältet bestrött med nio rosor av silver.

Som var och en ser av ovanstående svarar inte justitieministeriets ”version” av statsvapnet mot den blasonering som lagen förutsätter.

Mot detta lagbrott anförde jag (L.T.) ensam klagomål till justitiekanslern.

I sitt avgörande konstaterar justitiekanslern att:

Finlands vapen symboliserar Finland som en självständig stat. Till kännetecknen för en självständig stat hör särskilda krav på värdighet och högaktning. Ett av syftena med stiftandet av lagen om Finlands vapen har varit att betona nämnda värdighet och högaktning. I samband med stiftandet av lagarna om Finlands vapen och Finlands flagga föreslogs även vissa ändringar i strafflagen. I förarbetena till lagändringen (RP 241/1977 rd) sägs följande: **”Att vanställa eller på vanvördigt sätt använda statens emblem utvisar hos gärningsmannen missaktning för statsmakten, oberoende av vem som ställt ut Finlands flagga eller vapen”**. Det är förståeligt att en Finlands vapen liknande teckning med felaktiga tinkturer som används i ett så specifikt och officiellt sammanhang som vid föranstaltande av ett presidentval kan vara ägnad att väcka affektioner på grund av det särskilda värde som är förknippat med en självständig stats symboler. Inom heraldiken har tinkturerna en central betydelse. Det är ett faktum att symboler och färger som används i offentliga sammanhang kan väcka affektioner hos allmänheten. Skyddandet av vapnets värde som en särskild symbol och dess autenticitet är även avsikten i lagen om myndigheters sigill och stämplor (19/2009), vilken dock inte skall tillämpas i det nu aktuella fallet. [Min fetstil]

Den för detta projektansvariga kanslichefen vid justitieministeriet, jur. lic. Asko Välimaa, har mellan det att det lagstridiga statsvapnet gavs bredast möjliga spridning (1990 röstningsställen på egentliga valdagen, 912 förhandsröstningsställen i Finland och 242 utomlands) och justitiekanslerns beslut i ärendet, befordrats till justitieråd i Högsta domstolen.

Hans efterträdare som kanslichef vid justitieministeriet, jur. dr. Pekka Timonen, har försvarat det lagstridiga statsvapnets användning och bl. a. anfört att alla vid justitieministeriet delar ministeriets uppfattning och att jag (L.T.) är den enda som anfört klagomål beträffande vapnets utformning. För en icke-jurist förefaller båda ”skälen” bisarra och skulle aldrig vinna gehör i en humanistisk debatt.

Timonen ger också uttryck för missaktning för heraldisk substanskompetens.

Beträffande dr. Timonen får jag väl göra som ishockeyspelaren; lägga numret på minnet.

Det som är anmärkningsvärt i justitiekanslerns beslut, är, vid sidan om det att han anger en felaktig historieskrivning för Finlands vapen (storfurstendömet Finland), även att han inte håller någon ansvarig för lagöverträdelsen och att ingen handlat medvetet:

Jag utgår från att justitieministeriet och dess enskilda tjänstemän eller den grafiska planerare som handlat på uppdrag av ministeriet inte har haft för avsikt att uppsåtligen bryta mot lagen om Finlands vapen eller att vanvörda eller skymfa det. Av allt att döma har det varit frågan om någon form av oeftertänksamhet eller okunnighet om bestämmelserna i lagen om Finlands vapen och de heraldiska traditionerna, framförallt om tinkturenas betydelse. Om det gällt att avbilda Finlands flagga hade säkerligen inte andra färger än de föreskrivna använts. Heraldiken som disciplin med dess regler och traditioner är inte ett ämne som justitiekanslern som laglighetsövervakare desto mera befattar sig med. Justitiekanslerns uppgift är att övervaka att myndigheterna följer lag. Mot den bakgrunden bedömer jag att justitieministeriet inte har brutit mot lagen om Finlands vapen på ett så väsentligt sätt att det skulle ge mig anledning att skrida till andra laglighetsövervakningsåtgärder än att jag för framtida fall delger justitieministeriet min nedannämnda uppfattning som gäller användningen av statens kännetecken samt teckningar, symboler och färger i offentliga sammanhang. Jag konstaterar dock samtidigt, att gällande lagstiftning inte hindrar utnyttjandet av vapnets beståndsdelar i ministeriets officiella material.

Finlands vapen är en symbol för en självständig stat. Vapnet åtnjuter därför ett särskilt skydd, men användning av vapnets beståndsdelar är inte begränsat. Till vapnets kännetecken hör en förväntning på en viss värdighet. Jag fäster justitieministeriets uppmärksamhet på den i lagen om Finlands vapen angivna vapenbeskrivningen och särskilt på tinkturenas, alltså färgernas, betydelse. Särskild aktsamhet är påkallad om man planerar att använda erkända nationella symboler såsom vapen, flagga samt text och notbild till nationalsången i en förvrängd form.

Slutsatsen måste bli att justitiekanslern finner att justitieministeriet är okunnig om lagen och att denna okunnighet inte är klandervärd.

Jag tog studenten 1968 och svarar med Parisstudenternas stridsrop:

”La Lutte Continue!”

Med vänlig, informativ, hälsning

Leif Tengström

Fil. dr.

Länk till beslutet: <https://www.okv.fi/sv/avgoranden/id/1152/>

BOLOGNA, VÄRD EN HERALDISK RESA

Det finns många orsaker att besöka Bologna, huvudstaden i den italienska provinsen Emilia-Romagna. Visserligen är både den kulinariska och vinösa lockelsen stor vid sidan om arkitektur och historia, men heraldiken får ta första priset här. Vi börjar med det gamla rådhuset Palazzo d’Accursio.

Palazzo d’Accursio i Bologna är egentligen två förenade och ombyggda palats, det äldsta från 1100-talet tillhörande Accursio-familjen och som 1336 blev hemvist för stadens äldste. Den nyare och helt gotiska delen fick i mitten på 1400-talet sin ståtliga portal med den dominerande statyn av påve Gregorius XIII som härstammade från Bologna. I detta palats inhystes från 1500-talet till 1800-talet både stadens magistrat och den påvliga legaten. Bologna var påvestatens viktigaste stad efter Rom, och hade därför en utsänd legat som representerade påven. Detta har satt sig ett synnerligen förnämligt heraldiskt monument i den så kallade Sala Urbana eller Sala degli Stemmi, vapensalen.

Denna sal inrättades år 1630 av arkitekten Ercole Fichi på initiativ av legaten, kardinal Bernadino Spada och fick namn efter påve Urban VIII. Salen skulle framstå representativ, och då den låg mitt i palatset höjdes väggarna upp över taket och fick fönster högst upp. På salens 12 m höga väggar målades sedan succesivt på fyra rader 188 vapen för samtliga legater, guvernörer och administratörer av den påvliga regeringen mellan 1327 och 1744. Legatens namn och årtal för regeringen har anförts. Målningarna har restaurerats flera gånger, senast 2013–2014.

Sala degli Stemma

På ena långsidan ses ett monument för påve Urban VIII, och hans vapen med tre bin eftersom han tillhörde ätten Barberini. Dessa ses även krypa på den monokroma bottenfrisen som imiterar en skulpterad stenmur. Mellan fönstren har flera större vapen målats, det är vapen för de legater i Bologna som senare blev påvar, bl.a. Clemens VII (Medici), Urban VII (Castagna) och Urban VIII (Barberini).

Legatenas vapen med rangsymboler

Över varje vapen ses en heraldisk symbol för legatens rang. För en kardinal: en röd hatt, en kardinalbiskop: den röda hatten och ett kors, en biskop: en grön hatt, en guvernör: en svart fyrkantig hatt, en kapten: en hjälm och för en adelsman en krona. De tre första utgör störstadelen. Genom sin storlek, de otaliga vapnen, ljusinfallet och de klara färgerna gör salen ett överväldigande intryck. Man får akta nacken under det intensiva studiet av detta heraldiska storverk. Sala Urbana är i dag en del av Collezioni Comunali d'Arte etablerad 1936 i den påvliga legatens förra officiella bostad.

I ena hörnet av Piazza Maggiore, mellan Palazzo d'Accursio och Basilica San Petronio, ses ett mindre gotiskt palats med ett vapen högt uppe på muren. Vapnet är svårt att uppfatta på håll, men den gotiska byggnaden kallas Palazzo dei Notai eftersom den uppfördes åt stadens notarier. Även denna byggnad uppfördes i två omgångar. Den tidigaste år 1381 planerad av Berto Cavaletto och Lorenzo da Bagnomarina, den senare omkring 1437 av Bartolomeo Fioravanti.

Palazzo dei Notai

Men vapnet då? Går man in i Basilica San Petronio hittar man i Capella Santa Croce ett vapen hugget i sten på golvet, innanför en bård, tre bläckhorn, två över ett med var sin gås fjäder under ett sköldhuvud med fem franska liljor i en tornerkrage. Dessa senare visar på Huset Anjou som en tid var stadens härskare.

Den omgivande texten anför vapnets ägare och årtal: Universitatis Notariorum Civibus A. D. MCCCCLXXIII. På en av kapelletts pelare ses vapnet i färg, i rött tre svarta bläckhorn med var sin gåsfjäder i silver. Sköldhuvudet är blått med fem liljor i guld åtskilda av en röd tornerkrage, allt innanför en bård i guld.

Sala Urbana var säkert tänkt som en pendang till vapnen i Palazzo Archiginnasio, huvudsätet för Bolognas universitet från 1500-talet till 1803. Här ses en mångfald vapen, dekorativt uppsatta i portaler, arkader, valv, på väggar, i trappuppgångar och i föreläsningssalarna.

Palazzo Archiginnasio

Av de omkring 7000 ursprungliga vapnen tillhörande professorer, studerande och honoratiores finns ungefär 6000 vapnen kvar, och anses som den största existerande samlingen uppsatta vapen. Tanken var att vapnen skulle stärka universitetets auktoritet, prestige och den akademiska traditionen. Varje vapen anför ägarens namn och ursprung.

Palazzo Archiginnasio uppfördes 1562–63 på order av den påvliga legaten kardinal Carlo Borromeo och vice-presidenten Pier Donato Cesi enligt ritningar av den bolognesiska arkitekten Antonio Morandi, även kallad Terribilia. Av de ursprungliga föreläsningssalarna är två tillgängliga, Teatro Anatomico, en vacker sal i renässans med träpaneler och den stora föreläsningssalen Sala dello Stabat Mater, uppkallad efter Gioachino Rossinis körverk Stabat Mater, som uruppfördes i denna sal den 18 mars 1842 under ledning av operakompositören Gaetano Donizetti. Sala dello Stabat Mater var juristernas föreläsningssal. Vapen är monumentalt uppsatta i fantasifulla formationer som bl.a. epitafier, en dubbelörn och ett vapentält.

En av de uppsatta vapensamlingarna

Sala dello Stabat Mater

Mindst tre våbener er angivet som danske, et for en Nicolaus Kunzelman der viser en rødklædt mand, et anonymt skjold med en gul kløve i sort felt og endelig et for Andreas Rosenzweig, i delt skjold i hvidt og rødt en oprejst løve i modsatte farver med en naturlig farvet rosegren. Det er formentlig hans oprindelse der delvis kan tydes som Constan.... Farverne er ikke nødvendigvis de oprindelige, eftersom Palazzo Archiginnasio blev voldsomt beskadiget under II Verdenskrig.

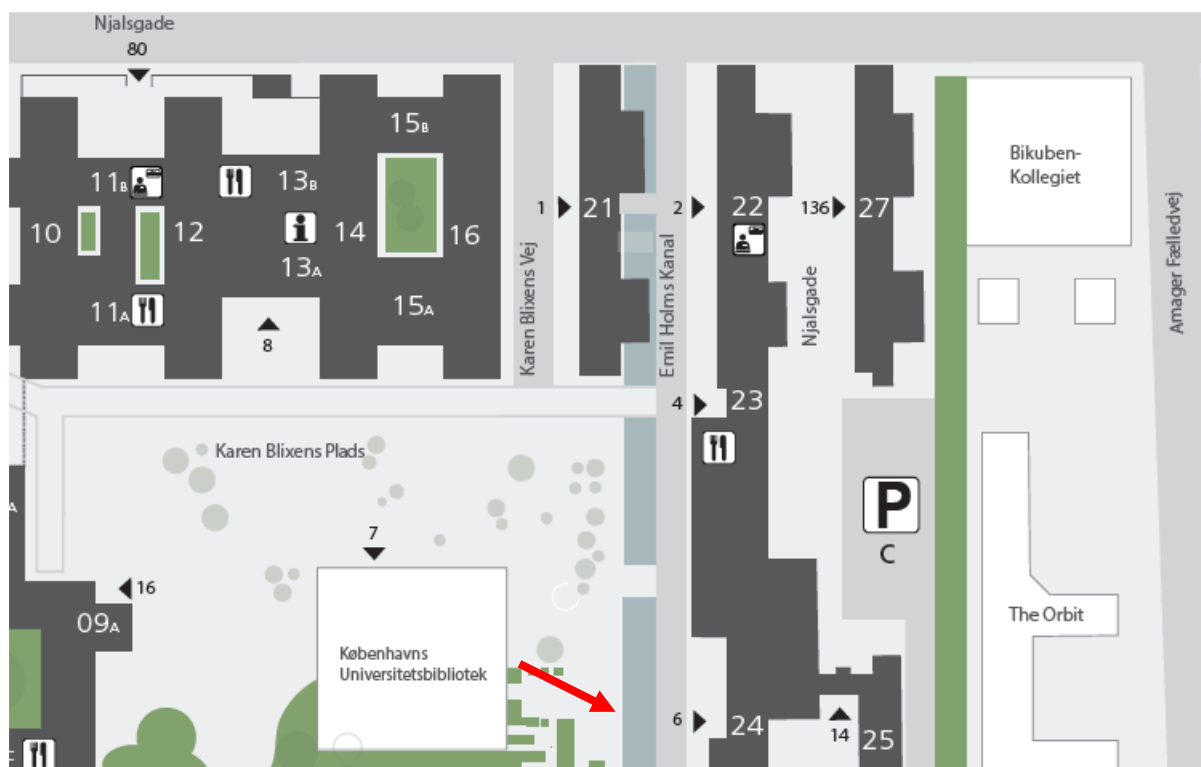
Danske våbener

Carl-Thomas von Christerson

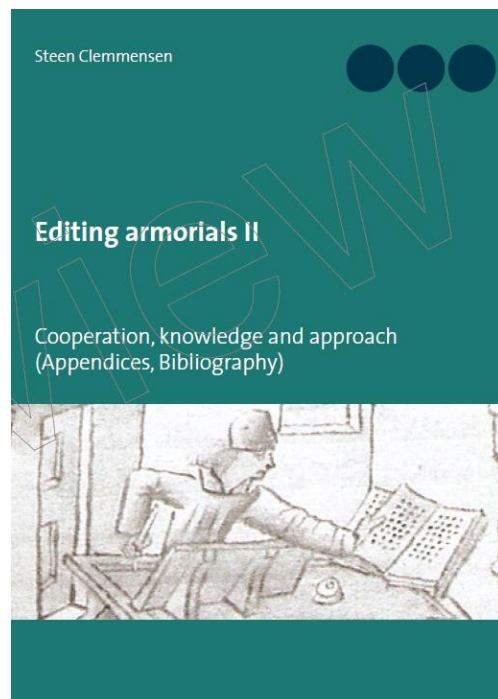
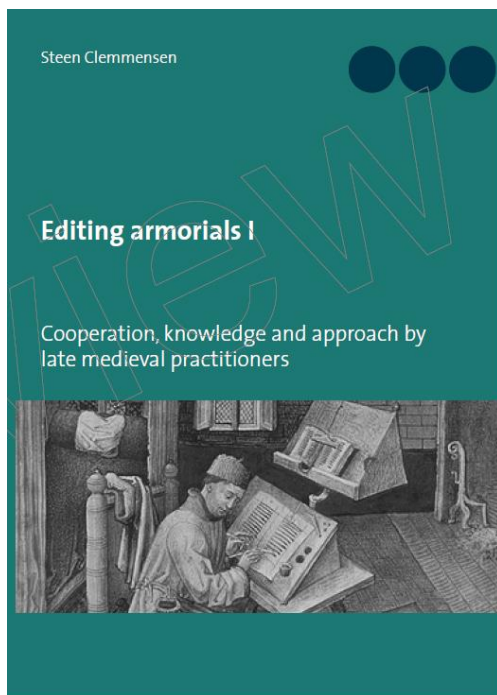
DISPUTATSFORSVAR (Dr. Phil.)

Fredag den 17. januar 2020 kl. 13:00 vil Steen Clemmensen forsvare sin afhandling *Editing Armorial. Cooperation, knowledge and approach by late medieval practitioners*. Books on Demand, København 2017; ISBN 9 788771 88334 0, 9 788771 88337 4. Forsvaret finder sted på engelsk på Københavns Universitet, Søndre Campus, Bygning 23, auditorium 23.0.50, indgang fra Emil Holms Kanal 6, 2300 København S

Afhandlingen er i to bind og kan fås gennem www.ArnoldBusck.dk, www.Saxo.com, www.Amazon.com eller hos forlaget på <https://www.bod.dk/bogshop>.

Hvert bind bestilles for sig, samlet pris i soft cover: 271 DKK, ekskl. porto, e-book: 30 DKK, kan læses som pdf med Adobe Digital Editions. Den engelske sammenfatning på 15 sider kan hentes gratis fra www.armorial.dk/editing_armorial/EA-u0_summary.pdf.

Volume I, 380 pp

A. INTRODUCTION

- Ch.1: Heraldry, armoury, and society - challenges of research

B. ANALYSING ARMORIALS

- Ch.2: Medieval armorials – form and use
- Ch.3: Methods of analysis
- Ch.4: Pictorial assessment
- Ch.5: The English in the TOISON D'OR group
- Ch.6: Creating the *Codex Bergshammar*

C. ARMORIAL GROUPS

- Ch.7: Members of the TOISON D'OR group
- Ch.8: Members of the URFÉ group
- Ch.9. *Bellenville* and *Gelre*
- Ch.10: The RINECK group from Lorraine and their relations
- Ch.11: Members of the BODENSEE group
- Ch.12 Members of the ASHMOLE group

D. TRENDS AND PRACTITIONERS

- Ch.13: Reality and imagination
- Ch.14. From personal to family orientation
- Ch.15. Heralds, antiquarians and institutions
- Ch.16. Commissioners and bookmaking

E. FINDINGS

- Ch.17: Cooperation, copying and commercialisation

Volume II, 220 pp

Appendices

- App.1 The selection studied
- App.2 Marches d'armes
- App.3 Abbreviations
- App.4 Terminology

- App.5 Surveys of selected armorials
- App.6 Overview of structures
- App.7 Comparisons of segments
- App.8 Miscellaneous illustrations
- App.9 Maps

Bibliography

VÅBEN DUC DE LA VRILLIÈRE

Og medens vi er ved det internationale, så er der lige udsmykningen på trappevæggen i Hotel Negresco i Nice, en gobelin fra Manufacture de Paris med, ifølge hotellet's messingplakette, våbenet for hertugen af Vrillière (1672-1725), Ministre de la Maison du Roi. Hotellet har nok pyntet lidt på titulaturen idet Louis Phélypeaux af Vrillière (1672-1725) ”kun” blev marquis de La Vrillière i 1725, samme år som sin søn Louis (1705–1777). Han blev siden blev både greve de Saint-Florentin, 1725 marquis og i 1770 hertug de La Vrillière.